

Brugge, 9 Augustus 1922.

HET 21STE VLAAMSCH NATUUR-, WIS- EN GENEESKUNDIG CONGRES.

Reeds twee malen had ik het Vlaamsche Geneeskundig Congres in de schoone oude stad Brugge meegemaakt, het eerst in 1901 en voor de tweede maal in 1906. Nu was wederom Brugge aangewezen om het congres te ontvangen en nu niet alleen dit congres, maar, evenals verleden jaar, tegelijk dat voor de rechtsgeleerdheid en dat voor de philologische wetenschappen, terwijl de proef, verleden jaar te Mechelen begonnen, nl. om in aansluiting aan deze congressen een congresdag voor verpleegkunde en sociale geneeskunde te houden, dit jaar werd voortgezet, nu niet meer als proef maar in den vorm van het tweede congres voor deze wetenschappen. Voorts had thans voor de eerste maal tezamen met de bovengenoemde wetenschappelijke congressen het derde congres voor moderne kunst te Brugge plaats, zoodat men gerust kan zeggen, dat alle takken van Vlaamsche wetenschap en kunst in dit oude centrum van beschaving vertegenwoordigd waren en dat het overgrootste deel ver Vlaamsche intellectueelen hier vereenigd was. En hoe uitnemend leent deze stad zich voor zulk een samenkomst! In deze stad zijn, reeds in de middeleeuwen beroemd door haar macht, haar rijkdom, haar handel en industrie en niet het minst door haar kunst en wetenschap, met haar fraaie oude gebouwen, mooie gevels, schilderachtige grachten en bruggetjes, met haar talrijke herinneringen aan een schoon en rijk verleden, komt men als van zelf onder den indruk, en in een min of meer gewijde stemming, die er niet minder op wordt, wanneer men een bezoek brengt aan de talrijke musea en kerken, waar kunstschaten van onnoemelijke waarde te zien en te bewonderen zijn.

Uit de opsomming boven gegeven ziet de lezer, dat de congresdagen te Brugge een grootsche uiting waren van de Vlaamsche intellectueele beweging, wel geschikt om aan de tegenstanders nog eens weer duidelijk te maken, dat beoefening van kunst en wetenschap in de Nederlandsche taal mogelijk is zelfs onder de tegenwoordig zoo moeilijke omstandigheden. Mijn Nederlandsche lezers, die niet op de hoogte zijn der toestanden in Vlaanderen, zullen allicht vreemd ophooren van de beweging, dat het nog noodig is aan te toonen, dat wetenschapbeoefening in de Nederlandsche taal *mogelijk* is; maar, helaas, zoo zijn de toestanden nog steeds in Vlaamsch-België. Het hooger onderwijs wordt daar nog steeds uitsluitend in de Fransche taal gegeven en het ligt toch voor de hand, hoe moeilijk het moet zijn, als men nimmer zijn wetenschap in de

moedertaal heeft geleerd, haar toch in die taal te beoefenen. Daarom kan men de strijd om de vervlaamsching der hoogeschool te Gent zoo goed begrijpen. Voor de Vlamingen is het alles waard eindelijk een hoogeschool te krijgen, waar zij de wetenschap kunnen leeren en beoefenen in hun moedertaal en niet in een aangeleerde taal. Reeds jaren lang is daarvoor strijd gevoerd, en de Vlaamsche congressen zijn een machtig wapen in dien strijd; en wij, uit Nederland, die dien strijd met belangstelling gadeslaan, zien met voldoening die Vlaamsche congressen jaar voor jaar in belangrijkheid en in omvang groeien. De Vlamingen gaan met taaie volharding voort op den ingeslagen weg, en hun rechtvaardig streven moet op den duur met een goeden uitslag worden bekroond. Laat ons hopen, dat dit tijdstip niet ver meer verwijderd moge zijn. In het najaar moet een beslissing in de wetgevende macht vallen omtrent de Gentsche hoogeschool. Mocht die ten gunste der Vlamingen uitvallen, dan voorzeker zullen de congressen te Brugge in niet geringe mate daartoe hebben bijgedragen.

Aan die congressen ging ditmaal nog een tweevoudige studieweek vooraf, nl. één voor geneeskunde en één voor verpleegkunde en sociale geneeskunde, waarover maar één roep is geweest, nl. dat beide weken uitnemend zijn geslaagd en zeer druk bezocht zijn geweest. Mij dunkt, zulke studieweken, geheel in de Nederlandsche taal gehouden, kunnen een uitmuntende oefening vormen voor genesheeren en studenten. Er is dan ook terecht besloten zulke een week in het vervolg elk jaar aan het congres te doen voorafgaan.

Nog moet ik met een enkel woord melding maken van de tentoonstellingen, die ter gelegenheid dezer congressen in het fraaie Provinciaal Gouvernementsgebouw waren ingericht, nl. die van geneeskundige instrumenten en die van boeken en tijdschriften; vooral aan de laatste hadden een groot aantal uitgevers uit Nederland een werkzaam aandeel genomen. Op beide tentoonstellingen was een massa belangrijks en leerzaams te zien, en de tegenstanders der Vlaamsche beweging hadden op de boekententoonstelling maar eens een kijkje moeten komen nemen om van hun vooroordeelen tegen het Nederlandsch als voertaal van kunst en wetenschap te worden genezen. Helaas, zullen zij dat bezoek wel niet gebracht hebben.

* * *

De Vrijdagavond, aan het eigenlijke congres voorafgaand, was gewijd aan de ontvangst der talrijke afgevaardigden van buitenlandsche vereenigingen, waarvan het meerendeel Nederlanders, die daarvoor aan een gastmaal zich vereenigden. Daarna had in den stadsschouwburg, na een voordracht van dr. KOOPMAN uit 's-Gravenhage over Oud-Egyptische geneeskunde, een feestavond plaats, waar een aantal liederen van Brugsche toondichters werden ten gehore gebracht.

Zaterdagmiddag te twaalf uur vingen de congressen aan met een officieele ontvangst in de prachtige Gothische zaal van het oude stadhuis, dat reeds zoovele eeuwen over zich heen heeft zien gaan. In een gloedvolle rede heette de waarnemende burgemeester de congresleden welkom en in het bijzonder ook ons Noord-Nederlanders, die dit jaar in zoo grooten getale naar Brugge waren gekomen. Prof. DAELS, de bekende voorvechter der Vlaamsche beweging, beantwoordde des burgemeesters redevoering, waarna onze landgenoot, dr. JOSEPHUS JITTA, namens de Noord-Nederlanders bedankte voor de hartelijke woorden door den magistraat tot ons gericht.

Des middags genoten wij in de algemeene openingsvergadering, nadat dr. RUBBRECHT ons een hartelijk welkom had toegeroepen en daarbij met voldoening gewezen had op den groei der Vlaamsche congressen sedert het in 1901 voor de eerste maal te Brugge werd gehouden, eerst van een voordracht van dr. TYTGAT uit Gent over: „De kenteekens van de hedendaagsche heilkunde” en daarna van een geestdriftige redevoering van prof. J. PERSIJN, ook uit Gent, over: „Eenige wenschen inzake vergelijkende literatuurgeschiedenis”. De eerste besprak achtereenvolgens de drie omstandigheden, die van zulk een grooten invloed op de heilkunde zijn geweest, dat deze zich heeft kunnen opwerken tot haar tegenwoordige hoogte, nl. de gevoelloosheid (algemeene narcose, plaatselijke en lumbale gevoelloosmaking), de antisepsis en asepsis en tèn slotte de röntgenstralen en de radiologie. De tweede, de wegens „vermoeden” van activisme geschorste Gentsche hoogleeraar, bepleitte in zijn voordracht, schoon van vorm en inhoud, de wenschelijkheid, dat meer aandacht worde geschonken aan de studie der vergelijkende literatuurgeschiedenis, op welk gebied nog slechts zeer weinig is geschied en nog zoowat alles te doen overblijft, zooals hij met talrijke goed gekozen voorbeelden aantoonde. Na deze zeer toegejuichte rede voerden eenige der Nederlandsche vertegenwoordigers het woord namens de door hen vertegenwoordigde lichamen. Prof. C. H. H. SPRONCK uit Utrecht namens het Nederlandsche Natuur- en Geneeskundig Congres, die de Vlamingen opwekte in groote getale het in April 1923 te Maastricht te houden Nederlandsche Congres te bezoeken, om de gesloten vriendschapsbanden nog hechter te knopen en ons, Nederlanders, in staat te stellen de in België genoten gastvrijheid te beantwoorden. Prof. J. W. MULLER uit Leiden sprak namens het Nederlandsche Philologencongres. Prof. H. BURGER uit Amsterdam namens de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunst sprekende, wenschte de Vlamingen en de Nederlanders beiden geluk met de geboorte van het nu nog jonge zusje onzer Maatschappij, het Vlaamsche Geneesheerenverbond, waarvan hij hoopte dat het moge opgroeien tot een „prachtmeid”, waarmede onze Maatschappij fier zal wandelen arm in arm langs 's werelds boulevard, „tot spijt van wie het benijdt”. Eindelijk sprak nog dr. N. M. JOSEPHUS JITTA uit 's-Gravenhage, die de Vlamingen opwekte in September a.s. het Gezondheidscongres te Haarlem te komen bezoeken.

Na afloop dezer algemeene vergadering vereenigden de genees-

kundige leden zich in een groote algemeene geneeskundige sectie, waarin de *vaccino-therapie* werd behandeld. In een binnenkort te verschijnen verslag der wetenschappelijke werkzaamheden hoop ik nog nader hierop terug te komen.

Des avonds had in den stadsschouwburg een zeer goede voorstelling plaats van SOPHOCLES' *Oedipus te Kolonos* in een vertaling van E. H. MERLIER. Het kranige gezelschap van dr. J. O. DE GRUYTER, dat den naam voert van „Het Vlaamse Volkstoneel” en dat zich zoo verdienstelijk maakt voor de Vlaamsche zaak door zijn uitnemende opvoering van stukken in de Nederlandsche taal, gaf een uitmuntende vertolking van dit reeds eeuwenoude en altijd aangrijpende drama.

De ochtenduren van den volgenden dag, Zondag, waren gewijd aan de wetenschap in de acht verschillende afdelingen. Des middags had een openluchtvertooning van VONDEL's *Jozef in Dothan*, ook weer door DE GRUYTER's gezelschap, die ik echter niet heb kunnen bijwonen, daar mijn plicht mij elders riep. Tevens bestond nog gelegenheid bezoeken te brengen aan allerlei bezienswaardigheden van Brugge.

Des middags te 5 uur had de tweede en slotvergadering van de congressen plaats onder voorzitterschap van mr. L. FRANCK, den voorzitter van den bond der Vlaamsche rechtsgeleerden, die in een warme rede een kort verslag gaf van den loop der verschillende congressen en mededeelde, dat de congressen het volgend jaar te Antwerpen zouden worden gehouden. Daarop gaf mr. LODER uit 's-Gravenhage, voorzitter van het Permanente Hof van Internationale Justitie aldaar, een overzicht van het tot stand komen en de wordingsgeschiedenis van genoemd Hof, zijn beteekenis en werkwijze, een uitermate belangwekkende en leerzame voordracht, daar hij het uit den aard der zaak tamelijk droge onderwerp op boeiende wijze wist te behandelen. Vervolgens hield de heer M. A. P. C. POELHEKKE, directeur der H. B. S. te Nijmegen een gloedvolle voordracht over: *Psychologie en evolutie der oorlogsliteratuur*. Hij deelde ons mede, wat zeker aan velen onbekend was, dat onder de aan de verschillende fronten in den jongsten oorlog strijdende soldaten een overgroot aantal dichters zijn voorgekomen, zoodat het aantal gedichten, door spreker verzameld, reeds in de tienduizenden loopt, waaronder van de schoonste voortbrengselen van poëzie; spreker gaf ons daarvan talrijke voorbeelden. En nu is het opmerkelijk in die gedichten den gedachtengang der strijders na te gaan. In den aanvang zijn het geestdriftige uitingen van haat tegen den vijand en liefde voor het vaderland en voor het ras. Hoe langer de oorlog en de oorlogsellende duurt, des te meer verandert de stemming; meer en meer treedt op den voorgrond de ontevredenheid over de „arrière”, de thuisblijvers, die van uit de verte meenen alles beter te weten, hoe de strijd behoort te worden gevoerd, die meenen dat de soldaten het nog niet zoo slecht hebben, enz.. En eindelijk spiegelt zich in de gedichten af de gedachte, dat de soldaten in de loopgraven aan de andere zijde ook menschen zijn, die niet voor hun plezier het oorlogswerk, het moorden, doen, zoodat de gedichten uit den laatsten tijd van den oorlog voor den vrede

pleiten en dezen verheerlijken. De allerlaatste, bij het sluiten van den wapenstilstand, zijn dan ook juichtonen, dat het slachterswerk gedaan is en betogen, dat zulk een tijd nooit meer mag aanbreken. Deze voordracht werd met groote aandacht gevolgd en het luide applaus, dat den spreker ten deel viel, was alleszins verdiend. Na den sprekers dank te hebben begracht, sloot de voorzitter de vergadering en daarmede de congressen.

Vervolgens had in de groote Gothische zaal van het stadhuis een algemeen feestmaal plaats, waaraan meer dan 200 personen aanzaten. Dat daarbij de sluisen der welsprekendheid nog eens in ruime mate werden open gezet, behoef ik haast niet meer afzonderlijk te vermelden. Er heerschte een vroolijke, gezellige stemming. Na afloop bleven velen nog eenigen tijd op de Groote Markt toeven, waar de beiaard van het oude Belfort, bespeeld door den stadsbeiaardier A. NAUWELAERTS, tot sluiting der congressen zijn machtige tonen over de stad deed uitgalmen. Inderdaad, een waardig slot van deze goedgeslaagde dagen van ernstig werk.

Hiermede waren de congressen afgelopen, behalve het congres voor verpleegkunde en sociale geneeskunde, waarvoor de Maandag geheel bestemd was.

* * *

Goed geslaagd kan men deze demonstraties voor Vlaamsche wetenschap en kunst zonder twijfel noemen. Namen te noemen van allen, die zich voor dit welslagen verdienstelijk hebben gemaakt, valt moeilijk. Maar één naam wil ik hier toch nog even naar voren brengen nl. dien van prof. F. DAELS, die vooraanstaande figuur in de Vlaamsche beweging, den man door alle Vlamingen op de handen gedragen, wiens naam juist in den allerlaatsten tijd weer op aller lippen is geweest, door de partijdige vervolging, waaraan hij is blootgesteld geweest. Om hem tijdens deze congressen nog eens in het bijzonder te huldigen en hem de erkentelijkheid te toonen, waarop zijn werk ten bate der Vlaamsche zaak hem recht geeft, werd hem tijdens het noenmaal op Zondag gehouden zijn in olieverf geschilderd portret aangeboden. Dit blijk van erkentelijkheid en gehechtheid zal hem in deze dagen dubbel aangenaam geweest zijn, aangezien juist den vorigen dag, ook tijdens een feestmaal, de tijding bekend werd gemaakt, dat de „Société de Gynécologie Belge” hem wegens zijn politieke gevoelens en uitingen vervallen verklaard had van het lidmaatschap. Een voor ons, Nederlanders, ongehoorde en ongelooflijke gebeurtenis! Stel u voor, dat een uitstekend geleerde, een in binnen- en buitenland erkende autoriteit op het gebied der verloskunde en gynaecologie, om zijn politieke gevoelens uit een wetenschappelijke vereeniging geweerd wordt. Zoo iets is in ons land eenvoudig ondenkbaar en terecht. De Belgische gynaecologische vereeniging heeft zich door deze handeling onsterfelijk belachelijk gemaakt. Zij heeft daardoor getoond niet

een wetenschappelijke, maar een politieke vereeniging te zijn. Door dit te bedenken kan DAELS zich troosten over deze smadelijke uitzetting. Dit schandelijke feit heeft terstond aanleiding gegeven tot de oprichting van een Vlaamsche Gynaecologische Vereeniging, waarvan DAELS tegelijk met de aanbieding van zijn portret mededeeling kon worden gedaan en waartoe terstond ruim een twintigtal leden toegetreden zijn. Zoo is de bom verkeerd gesprongen en heeft de domme handelwijze van de „Société de Gynécologie Belge” haar een Vlaamsche concurrente bezorgd, die haar wellicht in de toekomst nog zal overvleugelen. Bovendien werd aan DAELS bij dezelfde gelegenheid een som gelds overhandigd door vrienden en vereerders bijeen gebracht om te dienen als grondslag voor een „DAELS-fonds”, welks bestemming aan hem zelf werd overgelaten. Zoo is dezen buitengewonen man ook in deze congresdagen weer een welverdiende hulde gebracht, die hem een pleister moge zijn op de wonden hem door tegenstanders en vijanden geslagen, en hem moge sterken te blijven volharden in de schoone maar zware taak door hem op de schouders genomen.

En daarmee neem ik tot het volgende jaar afscheid van het Vlaamsche congres met den wensch, dat alsdan het Vlaamsche ideaal, de Gentsche hoogeschool een Vlaamsche hoogeschool, verwezenlijkt moge zijn. Dat zij zoo!

P. MUNTENDAM.